

*Замелюк Марія Іванівна
к. пед. н., старший викладач
кафедри дошкільної освіти
Луцького педагогічного коледжу*

*Оксенчук Тетяна Володимирівна
заступник директора з виховної роботи,
викладач кафедри дошкільної освіти
Луцького педагогічного коледжу*

*Міліщук Світлана Олексіївна
викладач кафедри дошкільної освіти
Луцького педагогічного коледжу*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З «ДАРАМИ» ФРЕБЕЛЯ

На сучасному етапі розвитку системи дошкільної освіти найбільшої вагомості набула потреба пошуку нових форм виховання і навчання, які б сприяли творчому розвитку дитини. Ця проблема займає в сучасній педагогіці одне з головних місць, тому що цей розвиток передбачає перш за все розвиток мислення – здатність розуміти, усвідомлювати, пояснювати, перетворювати навколишню дійсність.

Проблемою творчого розвитку дітей старшого дошкільного віку займалися такі вчені: Ж. Піаже, А. Валлон, О. Запорожець, Д. Ельконін, М. Поддяков, С. Рубінштейн, Г. Люблінська, А. Леушина, С. Новосолова, О. Леонтьєв, Л. Венгер та ін.[3, с. 35] .

Суттєву роль у розвитку дошкільників відіграють специфічні види дитячої діяльності (малювання, аплікація, ручна праця), серед них і конструювання. Конструювання це продуктивна діяльність, оскільки спрямована на отримання певного продукту. Розвиток творчого конструювання відбувається на заняттях, під час спостереження на прогулянці, бесід з дітьми, ігрової діяльності (дидактичних ігор, сюжетно-рольових), конструктивної діяльності. Однією з умов розвитку творчого конструювання є знання та вміння вихователя правильно використовувати методи навчання (демонстрація картин, репродукцій, слайдів та інших наочних засобів).

Для дітей старшого дошкільного віку характерні такі творчі здібності, як швидкість та гнучкість думки, оригінальність, допитливість, сміливість. Становлення творчо активної особистості - важливе завдання сьогодення. Вона повинна вносити прогресивні зміни до суспільного життя, вміти здійснювати вибір, визначати та вирішувати проблеми, бути винахідливою, мати творчу уяву. Процес становлення, на основі вікових особливостей та за сприятливих психолого-педагогічних умов, розпочинається вже у

молодшому дошкільному віці. У цей період відбуваються якісні зміни в психіці, у результаті яких дитина стає істотою активною та діяльною. Зростають фізичні можливості, розширюються потреби, змінюються види і форми діяльності, закладаються основи вольової сфери, елементи свідомості та самосвідомості, відбуваються великі зміни у спілкуванні дитини з дорослими та однолітками.

Конструкторська творчість являє собою складний комплекс розумових та практичних дій. Термін «конструювання» (від латинського слова *construere* – побудова) означає будова взагалі, приведена у визначене відповідне розташування різних предметів, частин, елементів. Сюди входить і архітектурне рішення, в якому предмет створюється визначеним співставленням будівельного матеріалу, поєднаного у відповідному порядку.

Розумова діяльність дітей в роботі з будівельним матеріалом ґрунтується на вмінні виділяти принцип просторового розміщення частин предмета згідно його призначенню, сформованому в результаті попередньої пізнавальної та практичної діяльності.

Відомі загальні показники творчого конструювання як процесу діяльності та його продукту, це:

- ✓ створення «образів» конструкцій – їх кількість, варіативність, новизна, оригінальність, виразність, ступень віддаленості створюваного образу від запропонованого, наділення одних і тих самих образів різними властивостями;

- ✓ вміння будувати різні образи на одній основі;
- ✓ вміння виокремлювати спочатку ціле, а потім частини;
- ✓ інтелектуальна активність і захоплення дітей пошуковою діяльністю;
- ✓ емоціональне ставлення до виконання завдань.

Навчання творчому конструюванню засноване на трьох взаємопов'язаних складових:

- ✓ розвиток самостійного дослідження дітьми нових матеріалів;
- ✓ розвиток образного мислення й уваги;
- ✓ формування узагальнених способів діяльності.
- ✓ діти повинні оволодіти різними формами конструювання.

Науковцями визначені такі форми організації конструювання в умовах закладу дошкільної освіти: за зразком (Ф. Фребель); за задумом; за заданою темою; за моделлю (А. Лурія, А. Міренова); за умовами (М. Поддьяков), за найпростішими кресленнями й наочними схемами (С. Леон Лоренцо та В. Холмовська). Кожна з форм організації конструктивної діяльності впливає на інтелектуальний розвиток дітей дошкільного віку. Творче конструювання повинно широко використовуватись в діяльності дітей під керівництвом дорослих (вихователів, батьків), для того, щоб ця діяльність відбувалась, як творча відмічає А. Давидчук.

Зокрема, розглянемо конструювання за зразком Ф. Фребеля, що розробив свій перший у світі дидактичний матеріал для дітей дошкільного віку. Всього 6 основних наборів: різні за формою, величиною і кольором предмети:

кульки, куб, м'ячі, циліндр, палички для викладання та ін., що пронумеровані за ступенем складності. Ігровий набір можна використовувати для розвитку соціальних і комунікативних умінь, сенсорного розвитку, розвитку дрібної моторики, розвитку пізнавально-дослідницької та продуктивної (конструктивної) діяльності, формування елементарних математичних уявлень, розвитку логічних здібностей. Така робота з «Дарами» Фребеля створює умови для організації як спільної діяльності дорослого та дітей, так і самостійно- ігрової, продуктивної і пізнавально-дослідницької, та сприяє розвитку фізичних, інтелектуальних і індивідуальних якостей дитини.

Послідовність роботи з «Дарами» перехід від простої єдності (м'яч, куля) до більш складного (куб, поділений на частини). Перший дар Фребеля - це текстильні м'ячики на ниточці всіх кольорів веселки і білого кольору. Ігри з м'ячиком учать дитину розрізняти кольори та орієнтуватися у просторі. З другим даром знайомлять дітей 3-4 років, що включає набір з кулі, циліндра та кубика. Причому діаметр кулі, діаметр основи циліндра і ребра кубика повинні бути одного розміру. Всі фігури вибрані не випадково: куля - символізує рух, куб - спокій, циліндр поєднує властивості обох предметів. Третій, четвертий, п'ятий і шостий «Дар» Фребеля - це куб, розділений на дрібні частини (дрібні кубики і призми). Останні два дари Ф. Фребеля дають можливість робити найрізноманітніші споруди під час будівельних ігор дітей. Варто звернути увагу на плавність ускладнення матеріалів для конструювання. Перший набір для конструювання має всього 8 деталей і тільки через півроку регулярних занять рекомендується переходити до наступного набору - знову з 8-ми деталей, але іншої форми. Причому, в момент переходу до наступного набору дитина повинна засвоїти самостійне конструювання безлічі найпростіших предметів, що значно підвищує ефективність гри та збільшує та розвиває творчі здібності дитини дошкільного віку.

Отже, використання «Дарів» Фребеля в освітньому процесі дозволяє в цілому підвищити рівень комунікативної компетентності дітей, формує уявлення дітей про навколишній світ, та їх відношення до тієї або іншої проблемної ситуації, сприяє навичкам активної та творчої колективної взаємодії, розвитку творчого потенціалу дітей і підвищенню рівня їх соціальної адаптації.

Список використаних джерел

1. Василенко Т. А. Гра в системі суспільного дошкільного виховання Ф. Фребеля. Нові технології навчання: навч.-метод. Збірник, 2006. Вип. 43. С. 62-67.
2. Коментар до базового компоненту дошкільної освіти в Україні: Наук.-метод. Посіб./ Наук. ред. О. Л. Кононко. К.: Ред. журн. «Дошк. вих.», 2003.
3. Каташинська І. Концепція гри у педагогічній системі Ф. Фрьобеля. Рідна школа, 2004. № 7/8. С. 62-65.